

minació o altre fenomen d'inducció lexical (influència del tipus fr. *gonfler/enfler*?) Potser podem suposar que hi intervingué un descendent del ll. STĪPULARI que podia semblar una mena de variant derivativa de STĪPARE (una mica com *tremulare/tremare/tremere*).

Potser els dos mots no tenen gaire afinitat en el tronc etimològic, i ben cert discrepen en el vocalisme (i/i), però no hi mancava afinitat semàntica: *stipulari* (Plaute, Ciceró, Juvenal) és «faire promettre» (no llunyà de les nocions de 'posar en tensió' o 'acumular') i fins hi hagué un adj. *stipulus* (en un juriconsult justinianeu) amb el sentit de «ferme».

És fàcil imaginar que el llatí vulgar tardà vagi percebent un nexa entre això i *stipare*: llavors se li pogué contagiar la *ī* llarga d'aquest i acostar-se-li més pel sentit. D'on la forma *estiblar*. M'hi fa pensar justament el fet que en certs parlars la variant amb *-l-* està vinculada a la inicial amb *es-*. Vogüé *estiblà* (citada per Ronjat, Ardèche, 70 km. NNO, d'Avinyó) i en la conservadora vall alpina del Queyràs no hi ha més que *estiblà* i *tibà*. Unificant-se més els sentits, es creà també la variant intermèdia *tiblà*. Però el fet que només *tibar* sense *-l-* consta, des de l'Edat Mitjana, en català i en llengua d'oc, i que és la forma de molt més estesa (des del P. Valencià fins a l'Armanhac, els Alps i el Mediterrani) obliga a creure que és la més antiga. I en definitiva, queda establert que la variant *tiblà* no pot servir de base a cap objecció contra l'etimologia STĪPARE.

Passem als DERIV., advertint que en aquesta qüestió n'hem d'esperar tanta llum, sobre l'origen, com del verb troncal.

Tibada, mall. *fer ~*, 'caçar ocells, tirar la tela amb què se'ls agafa' [DAG.], que AMALcover estenia a la captura o collita de tota mena de coses: «en don un resum perquè se veja que no deix les manades pel rastoll --- sinó que aprofit totes les caygudes i avinenteses per fer bones *tibades* per l'Obra del Diccionari» (BDLC xi, 182; xii, 157). *Tibadera*. *Tibament* [Lacav.]. *Tibant* [1413, supra; Lacav.; *tivants*, supra, i teixits, BDC iv, 167]; *tibantor* [Belv.]. *Tibat*. *Timarro* sinònim de *timbarro* (així Bna. o cat. centr., c. 1912) i *guimbarro*; probt. cal partir de *tympanum* 'timbal' per comparació de forma, dissim. en **timbaro*, amb trivialització del sufix, en part contaminat per *tibar* i per *guimbar*.

Tip subst. postverbal de *tibar* en el sentit de 'acumular' i 'posar tibant'; també tingué el sentit de 'tirada d'algú cap a ---', 'objecte tendèncios' corresponent al matís amb què JRoig usa *tibar* 'tenir tendència': «aqueselles no li ha volgudes servir, més per *tip* de malícia e de iniquitat que per conservació de vostres drets --- al qual protest, Senyor, yo li respòs justament e rahonable, e no pas per *tip* de malícia ne de iniquitat» a. 1385 (*InvLC*, R 453); «açò manifestament e clara, aparegué ésser fet per *tip* o zel de zizaniar, divisir, attenuar e sottraure lo Concell e regiment de la ciutat sobredita ---» a. 1401 (*Manual de Consells*, Val., *Misc. Fabra*, 174).

Directament de la noció etimològica de *tibar* en l'accepció 'estibar, embotir, reblir' es deriva el substantiu

tip en el sentit modern [Belvitges]: «*tip*: àpat, fart, *comilona*, comessatio; *fer-se un tip*: fer-se un fart»; «--- Què poses més? Mira que 'm rependrà! Sort que m'agrada l'arròs, però quan sortirà d'aquí --- almenos aqueix *tip* me quitarà dos vol<t>s de faxa: Quin gabadal!», EmVilanova (*Esc. Barc.*, 167); i estès tot seguit a accs. morals: «els *tips* de córrer per aquelles muntanyes --- l'anada a la font del Llavallol ---», Coromines (*Presons Im.* XIII, 146.2f.); «ja veig que la noya té rahó; ella sempre 'm diu --- Miri, l'anar avuy a la font li ha costat un *tip* de plorar --- a casa meva no passen certes coses», Em Vilanova (*Esc. Barc.*, 15). Però a Mall. hi ha un sign. encara més etimològic, no es tracta verament d'una estiba o farciment de gent: *anar al tip* 'ple fins dalt', 'a desbotar': «ab aquell vehicle *al tip* de gent, cap a Benabarri són les feynes!», AMALcover (BDLC x, 244).

Ara bé d'aquest substantiu és d'on aviat s'extragué l'adjectiu *tip* també registrat només des de Belv.; d'acord amb el verb *tibar*, del qual provenia en última instància, s'hauria esperat, que es declinés *tip*, *tiba*. Però de fet era derivat del substantiu *tip*, no pas del verb, i sobretot en el Continent s'havia perdut ja el lligam d'aquest amb el verb *tibar*, en el terreny semàntic, puix que aquest expressava tensió i el subst. *tip* designava repleció; per això el femení es féu *tipa*, ajudant-hi el model de *xop/xopa*, *gep/gepa*, *cap/capa*, *jup/jupa*. A Mallorca el nexa no s'havia perdut i allí es formà l'adj. *tiba*, aplicada als paranyes de *tibar* els moixons; quan han *tibat*: «El lloser --- era un etsecaidor --- amb ell m'en anava cada capvespre a la costa, a fer la volta pel parany: alçava davant, davant, les lloses *tibes*, y treia el tord, qui, golós, al anar-hi a menjar el cuc posat sobre la fulla d'aura, era quedat engrunat entre les pedres», JnRosselló (*Manyoc*, 79). D'on, el derivat *tibal* m.

Altrament ha quedat *tip*, *tipa*, amb el sentit de 'fart, assaciat'. Això és comú ja a tot el Princ., ross. i les Illes, en particular Eiv.: «harto, ahito», PzCab.; «els burros, quan eren *tips*, volien jeure ---» cerd. (Er, 1959). «N'hi ha que menjan per la vista --- Què xerreu? Ja'l teniu aquí --- Per massa gros, heu dit? --- Menjeu y calleu --- sembla una olla de grills. --- Ells poguessen! --- reprengué la Tecla, que ja ni podia respirar de *tipa* --- Jo ni sé ahont ficar-m'ho!», Pons Mass. (*Auca d. l. P.*, 146).

D'aquí, llavors, prové el verb *atipar* [Belv.] 'assaciar': «entrà en la cort de les cabres: totes s'arremolinaren vers ella, seguint-la, ensumant lo feix d'aura: se'n veyà un embull. --- Totes n'haureu... tingau paciència. Posà la rama al rastellé, espolsant-se 'l devantal. Au, *atipeu's-e* bé», Bosch Tri. (*Lena*, 23); «après de riure una estona ab los escarafalls del menut, li embocà 'l mugró, tot assentant-se'l a la falda. --- *Atipa't*, fill meu, *atipa't*, que ja no'n tastaràs més d'aquesta!», Pons Mass. (*Trascant p. l. S.*, 14). Fora del Princ. aquesta derivació s'ha fet altrament: d'una banda l'acc. voraç, però amb la *-b-* de *tibar*; així en el Nord valencià, feia dies que plovia, i a les muntanyes morellanes (serra del Turmell entre Vallibona i Xert) em deien